

'Levensfilosofie'

Epoc, Tivoli, Laken

door Véronique Boone

Twee architecten zijn in 2015 de drijvende kracht achter een cohousingproject in Brussel. Ze verwezenlijken er hun sociale en architecturale visie op leven in de stad. Bijna vijf jaar later zullen ze samen met zeven andere gezinnen hun intrek nemen in het gebouw. Een samenwerking met de overheid als facilitator en een doordacht evolutief woonconcept maken dit project uniek in Brussel.

Het gebouw, volop in werf, oogt robuust, met een modulaire structuur die doet denken aan een oude fabriek. Een prominent bakstenen gevelgrid is ingevuld met ruime raampartijen en houdt als dragende enveloppe de verdiepingsvloeren vrij. Het gebouw knipoogt zo naar de modernistische kantoorgebouwen en fabrieksgebouwen, net door de architecturaal-functionele waarden van vrij plan. Het gebouw herbergt echter, achter zijn rationele geledingen, een zeer poëtische en invulling van wonen in de stad.

De acht individuele appartementen op de verdiepingen hebben elk een brede buitengalerij - overdekt of als terras - die als bufferzone fungeert tussen binnen en buiten: leefzones zoals de Smithsons ze ook voor ogen hadden, ingevuld met de 21^e eeuwse wensen zoals vergroening. Met twee appartementen per verdiep - telkens met drie of vier slaapkamers - en steeds drie buitengevels, wordt er ook volop ingezet op de leefkwaliteit. Een gemeenschappelijke tuin biedt alternatief voor de gekende smalle stadstuintjes. Bovenop worden de appartementen getrakteerd op een riant collectief dakterras en een polyvalente ruimte voor gemeenschappelijk gebruik voor de gezinnen.

Met een polyvalente ruimte van 50 m² op het gelijkvloers willen de toekomstige bewoners een brug slaan naar de wijk, voor divers gebruik zoals huiswerkklas of gemeenschapslokaal. De architecten zetten met het vrije plan, de modulaire structuur van de gevel en de galerijen meteen ook in op het evolutief karakter van de stad en van het wonen. Niets belet het gebouw om in de toekomst een andere functie te hebben of om de indeling te wijzigen. Alle binnenwanden inclusief de scheidingswand tussen de appartementen zijn niet-dragend, raampartijen te sluiten, te vergroten of te verkleinen.

Met dit project voor cohousing zoeken de architecten, die er zelf ook met hun gezin zullen gaan wonen, naar een alternatief op kleine schaal voor het collectieve wonen. Hier is bewust voor een stedelijke aanpak gekozen: een zoektocht naar een evenwicht tussen het individueel wonen en een betrokkenheid bij buur en buurt. Deze houding is kenmerkend voor het jonge architectenbureau. Ze geloven in een architectuur op maat voor de 21e eeuwse stadsbewoner, waar gedeelde ruimte, op verschillende schalen, en in tijd en ruimte, centraal staat. Ze vertalen dit in doordachte programma's van groepswooningen, maar zien dit ook op de schaal van publieke functies zoals scholen en crèches.

De twee gekende extremen van wonen in de stad, in een individuele (rij)woning of in een groot appartementsgebouw, moeten plaats maken voor nieuwe samenlevingsvormen. Het debat komt om de zoveel tijd wel eens terug, en dat toont aan dat de ruime zone voor woontypologieën tussen deze uitersten nog steeds vol potentieel ligt. Ook het andere debat, dat van stad en klimaat, komt ruim aan bod. Het is een debat dat zeer technisch besproken en toegepast kan worden: energiebeheer, passiefbouw, waterbeheer, groenbeheer, afvalbeheer, ... Maar het kan ook bekeken worden als uitdaging om na te denken over onze manier van wonen. Volledig in de filosofie van het gebouw wordt volop de kaart getrokken van de zachte mobiliteit, met meer dan 40 fietsplaatsen voor alle groottes. De zeven parkeerplaatsen zijn gemeenschappelijk, zoals ze ook het gebruik van de auto zelf zien.

Naast de wettelijke verplichting van passiefbouw, wordt het gebouw ook aangesloten op de wijkverwarming en op een net van gescheiden watergebruik en -herbruik.

Gelegen aan de rand van de nieuwe duurzame Tivoli-wijk in Brussel, is het een experimentele samenwerking tussen de bewoners en de gewestelijke ontwikkelingsmaatschappij Citydev. Citydev treedt hierbij op als facilitator, met een erfpacht op de grond en financiële support, een aanpak die de ontwikkelingsmaatschappij tot nu toe niet exploiteerde, maar waar ze in de toekomst meer willen op inzetten omdat de stadsbewoners er interesse voor hebben. Het is een bottom-up aanpak die een nieuwe wind in de stad en de samenleving kan brengen.